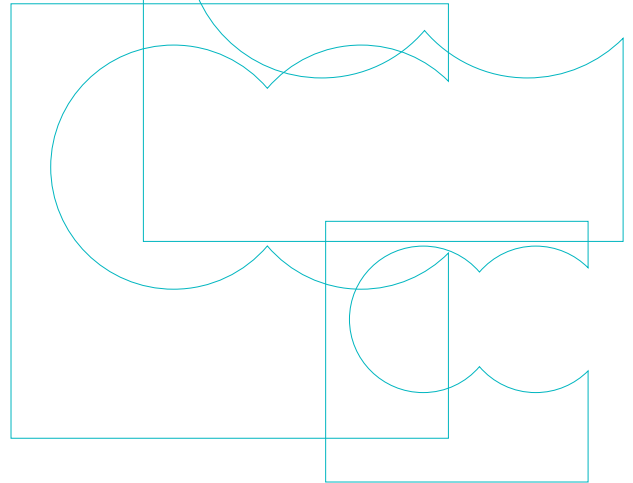

GAZTERIA, PANDEMIA ETA ZIURGABETASUNA

MARÍA SILVESTRE CABRERA

Deustuko Unibertsitateko Soziologia katedraduna.
Deustobarometroko zuzendaria

Pandemiak gure bizitzei, gure egunerokotasunari eta gure gizarte-harremanei eragin die, baita gure ideia eta balio ideologiko eta politikoei ere. Hasiera batean, pandemiaren ikasgai bat elkartasuna izan behar zela iritzi zen, elkartasuna komunitatea sortzeko printzipio zela ulertuta. Kontuan hartuta kutsapenen mundu mailako irismena eta sortzen ari zen erantzun-mota –batez ere osasun- eta laguntza-esparruaren bidez–, pentsatu genuen gure gizarteak ulertu egin zutela normaltasuna definitzeko modu berrien printzipio eraikitzailea elkartasuna zela. Hala ere, pandemiaren, murrizketen eta kontrolen iraunkortasuna dela-eta, askatasunaren printzipioaren berrespen individualista ere agertu zaigu. Madrilgo Autonomia Erkidegoko hauteskundeetan hala egiaztatu ahal izan dugu. Pertsona askok, helduek zein gazteek, norbanako askatasuna aldarrikatu dute, pertsonen osasunaren aldeko babes komunitarioa eta legitimazio sozialean oinarritutako murriztapen kolektiboak alde batera utzita.

Duela gutxi, Ronald Inglehart zendu zen, soziologo iparramerikarra eta Balioen Munduko Inkestaren sortzailea. Inglehart-ek (1997) urteak zeramatzan gure gizarteak aztertzen, eta helburua zuen egiaztatzea ea garapen-ereduetan sozializatuta zeuden eta premiak beteta zituzten belaunaldiek materialismotik urrun eta postmaterialismoa deritzonetik hurbil zeuden balioak lehenesten zituzten, hau da: autoerrealizazioa enpleguan, gizarteak politikan parte hartzea, ekologia lehenestea, etab. Horren arabera, Euskadiko gazteak oparotasun-ereduan sozializatu izan dira; hala ere, ondoz ondoko bi krisi gogor ere jasan behar izan dituzte: 2008ko krisi ekonomikoa eta 2020ko osasun-krisia. Postmodernismoak ez ditu ordeztu lehenetik zeuden kategoria ideologikoak: ezkerra vs. eskuina. Era berean, “goiko eta beheko jendea”-ren ustezko zeharkako bereizketa ere ez da mantendu, zeinak kastak eta 1978ko erregimena nabarmentzen baitzituen; izan ere, ezkerraren bandera laster

berreskuratu genuen, nahiz eta gero eta zailagoa izan (langileen) klase-kontzientzia berreskuratzea.

Kasu honetan, galdetu beharko genuke norbanakoen askatasun bat aldarrikatzea –alde batera utzita askatasun hori gauzatzeak izan ditzakeen ondorioak– balio postmaterialista ote den edo ez. Hori, jakina, Javier Elzok (Elzo eta Silvestre, 2010) aipatzen zuen “individualismo atsegingarri eta babestua”-rekin oso lotuta dago, baina ez dago hain lotuta modernitatearen berezko individualizazio-prozesuarekin. Izan ere, Beck eta Beck-ek (2001) edo Halman-ek (1996) definitu zuten moduan, azken prozesu horrek ez litzuke apurtuko elkartasun-loturak; hau da, azken individualismo horrek, norbanakoen askatasuna aldarrikatzeaz gain, badaki sektore publiko sendo bat izan behar dela, bat-batean agertzen diren premiei eta babesgabetasun-arriskuari erantzun eta horien aurrean babestu ahal izateko.

Gaurko gazteak, eta, oro har, baita biztanleria ere, askotarikoak dira, eta ikuspuntu interseksionaletik begiratu behar dugu, baldin eta gazteen deskribapen bat egiten saiatu nahi badugu. Ideologikoki, gaurko gazteak progresistagoak dira eta ez hain kontserbadoreak, bai eta soberanistagoak ere eta ez hain konstituzionalistak. Aldi berean, postmodernismoaren berezko balio berriak gailentzen dira, esaterako, kezka ekologikoa eta aldarrikapen feminista, zeina, kasu honetan, ageriagoa den emakume gazteen artean, gizon gazteen artean baino. 2018az geroztik, mugimendu feminista, bai kaleetan egin diren manifestazioetan, bai sare sozialetan izan duen presentzia,

handitu egin da, batez ere emakume gazteen parte-hartze masiboari esker. Feminismoaren laugarren olatuaz hitz egiten dutenek (Silvestre, López eta Royo, 2021), laugarren olatu hori, hain zuzen ere, honako hauekin lotzen dute: feminismoaren gaztetzea, sare sozialen erabilera, zeharkakotasun ideologikoa eta sexu-indarkeriaren aurkako borroka hartzea feminismoaren agendako lehentasun nagusitzat. Amelia Valcárcel-ek (2019) adierazten duenaren arabera, feminismoa teoria politiko bat, mugimendu sozial bat eta agentzia bat da (aurreikusitako gabeko beste hainbat elementu izateaz gain). Aurreikusitako gabeko hainbat elementu horietako batzuk hauek dira, besteak beste: batetik, Queer teoriaren garapena, eta bestetik, identitateak birdefinitzen dituen eta horiek errealitate likido, etengabeko eta aldakor batean kokatzen dituen eztabaida teorikoa. Batzuen iritziz, feminismoaren banaketa hori, gainera, belaunaldien arteko banaketa bat da. Emakume gazte feministek Judith Butler-en feminismo identitario baten alde egingo lukete gehiago; feminismo zaharra, aldiz, Nancy Fraser-en feminismoaren subjektu historikoaren aldarrikapenean eta birbanaketa-premian kokatuko litzateke.

Gaurko gazteek ere enplegu-prekariatatea eta epe luzeko bizi-proiektu bat eraikitzeko segurtasun-falta pairatzen dute kolektibo gisa, eta horren ondorioz, kasu askotan, “carpe diem” eta “sapere aude” lehenesten dute, hau da: unean unekoa bizi, eta ausartu zaitez ikasten, ausartu zaitez aske izaten. Zaila da etorkizuna aurreikustea gizarte likidoetan, ia gaseosoetan, non ziurgabetasuna ziurtasun bakar moduan instalatu den. Duela urte batzuk ziurgabetasunak ziurtasun

itxura baino ez zuen; gaur, ziur dakigun gauza bakarra zera da, etorkizunak ekarriko diguna ezezaguna, aldakorra, ziurgabea eta prekarioa izango dela. Nola sortu belaunaldi-kontaketa bat oinarri horiekin? Zaila da hori egitea, ziurgabetasunak indibidualismo handiago baterantz eramaten baikaitu. Hala ere, ziurgabetasunarekin batera, elkartasunaren aldeko apustuak egiten dira, eta austeritatearen, birziklatzearen eta ez kontsumitzearen aldeko diskurtsoak ere sortzen dira, sistema honek, hazkundea bermatzeko, kontsumo arrazoigabea hartzen baitu oinarri.

Esango nuke, gaurko gazteen balioak biharko heldutasunarekin aztertzen ditugunean definitu ahalko ditugula. Ordura arte, balio horiek anitzak, askotarikoak, likidoak eta ziurgabeak izaten jarraituko dute.

ERREFERENTZIA BIBLIOGRAFIKOAK

- Beck, Ulrich and Beck-Gernsheim, Elisabeth (2001) *Individualization. Institutionalized Individualism and its Social and Political Consequences*, Sage Publications.
- Elzo, Javier y Silvestre, María (2010) *Un individualismo placentero y protegido. Cuarta encuesta europea de valores en su aplicación a España*, Publicaciones Universidad de Deusto.
- Halman, Loek (1996) *Individualism in Individualized Society? International Journal of Comparative Sociology*, Volume 37: Issue 3-4, pp. 195-214.
- Inglehart, Ronald (1997) *Modernization and Postmodernization: Cultural, Economic, and Political Change in 43 Societies*. Princeton: Princeton University Press.
- Silvestre Cabrera, María; López Belloso, María; Royo Prieto, Raquel (2021) *New Feminist Studies in Audiovisual Industries. The Fourth Wave in Audiovisual Content: A True Achievement of Feminism? International Journal of Communication*, Vol. 15, p. 23.
- Valcárcel, Amelia (2019) *Ahora, Feminismo: Cuestiones candentes y frentes abiertos*, Ediciones Cátedra.